

Themabijeenkomst ‘Gedragsverandering van de niet-fietsers (21 april 2010) Achtergrondinformatie discussietafel ‘forens’

Profiel van de doelgroep

In Nederland is de fiets in het woon-werkverkeer al behoorlijk populair. Ondanks de opkomst van de auto is het percentage fietsers de afgelopen jaren stabiel gebleven. Behalve positieve effecten op verkeersdruk en milieu, levert meer gebruik van de fiets voor woon-werkverkeer ook een belangrijke bijdrage aan de fysieke en mentale gezondheid. Uit de Beleidswijzer Fietsverkeer van het Fietsberaad blijkt dat:

- een woon-werkrit van een half uur reistijd acceptabel wordt gevonden;
- de helft van de Nederlandse werkenden binnen een straal van 7,5 kilometer van hun werk woont, een afstand die binnen een half uur overbrugd kan worden. Dit houdt in dat de helft van het woon-werkverkeer mogelijk met de fiets naar het werk zou kunnen. Op dit moment gaat van deze groep 45% met de fiets. Ongeveer een kwart van de Nederlandse forensen kan dus nog overgehaald worden om de fiets te pakken!

De fiets of de auto

Waarom zitten deze forensen nog niet op de fiets? En, even interessant, wat motiveert de fietsende forens? Uit onderzoek naar korte ritten (AVV) bleek dat de volgende argumenten het zwaarst wegen in de vervoerwijzekeuze van de forens:

Argumenten pro-fiets forensen	%*	Argumenten pro-auto forensen	%*
1. Fietsen is gezond	81%	1. Slecht weer	72%
2. Fietsen is leuk	73%	2. Ketenmotief (meerdere bestemmingen)	60%
3. Kan fiets veilig stallen	73%	3. Kan makkelijk parkeren	57%
4. Fietsen is goed voor het milieu	63%	4. Vanaf werk naar andere bestemmingen met auto	57%
5. Fietsen is een gewoonte	63%	5. In donker rijden met fiets niet prettig	50%
6. Met fiets snel door het verkeer heen	59%	6. Gratis parkeren	47%
7. Fietsen is makkelijk (hoef auto niet te parkeren)	31%	7. Veel spullen mee	47%
8. Fietsen is goedkoop (geen parkeerkosten)	30%	8. Moet netjes op werk verschijnen	38%
9. Heb dan alleen fiets tot beschikking	29%	9. Gewoonte	30%
10. Krijg een vergoeding van werkgever	16%	10. Te ver om te fietsen	29%

*Het percentage duidt op het aandeel respondenten dat het argument als (zeer) belangrijk heeft gewaardeerd.

Uit de tabel blijken de factoren die van invloed zijn op de vervoerwijzekeuze van de forens. Globaal kunnen de gegeven argumenten in drie categorieën worden verdeeld. Deze categorieën geven aan in hoeverre de factoren beïnvloedbaar zijn, bijvoorbeeld met verkeersbeleid:

1. Persoonlijk en nauwelijks beïnvloedbaar (weer, milieu, drukte).
2. Persoonlijk en beïnvloedbaar (gewoonte, leuk, snel, comfort).
3. Rationeel en beïnvloedbaar (beschikbare infrastructuur, reissnelheid, parkeermogelijkheid, kosten).

Psychosociale factoren

Uit onderzoek van de Vrije Universiteit Brussel bleek dat vooral psychosociale factoren de doorslag geven bij de keuze voor het gebruik van de fiets respectievelijk de auto voor de woon-werkrit. Zo bleek dat:

- mensen die naar het werk fietsen vaker een fietspartner hebben;
- zij vaker worden aangemoedigd door hun omgeving;
- mensen die nooit fietsen de afstand naar het werk en andere faciliteiten veel langer inschatten dan mensen die de afstand aan den lijve ondervinden.

Effectieve maatregelen

De fiets van de zaak heeft een meetbaar gunstig effect op het fietsgebruik in het woon-werkverkeer. De tabel hiernaast toont het fietsgebruik door werknemers, voor en na verwerving van een fiets van de zaak.

Ook blijkt dat bedrijven waar fietsvoorzieningen aanwezig zijn over het algemeen meer fietsers onder hun werknemers hebben. Er bestaat een positief verband tussen de aanwezigheid van fietsenstallingen en douches op het werk en het aantal fietsers.

Fietsgebruik	Voor	Na	Vershil
Altijd	42,2%	47,3%	+ 5,1%
Vaak	11,3%	17,5%	+ 6,2%
Regelmatig	18,3%	24,2%	+ 5,9%
Weleens	13,2%	7,5%	- 5,7%
Nooit	15,0%	3,5%	- 11,5%

Een financiële vergoeding lijkt mensen ook aan te sporen om met de fiets te gaan. Uit het onderzoek van de Vrije Universiteit Brussel bleek echter dat de financiële vergoeding die de federale overheid in België sponsort niet voldoende is. Deze bedraagt € 0,15 per gereden kilometer naar het werk.

Fiets filevrij

Er zijn enkele fietsroutes opnieuw ingericht (bijvoorbeeld Utrecht – Breukelen) om te stimuleren dat werknemers naar hun werk gaan fietsen. Hierbij is met name geïnvesteerd in het comfort van het fietspad. Uit onderzoek naar deze fietspaden is gebleken dat de gemiddelde fietser een man van 45 jaar is met een goede opleiding. Hij werkt vier dagen per week of meer, heeft een auto tot zijn beschikking maar maakt de meeste van zijn woon-werkritten op de fiets. De gemiddelde lengte van de fietsrit is 12 kilometer. De genomen maatregelen aan het fietspad zorgen ervoor dat het oordeel over de fietsroute stijgt: van 5,9 naar 6,5 (Breukelen – Utrecht).

Fitheid van de medewerkers

Met een toename van één procent meer regelmatige woon-werkfietsers in Nederland besparen werkgevers gezamenlijk al 27 miljoen euro aan verzuimkosten. Uit onderzoek blijkt dat regelmatig fietsen niet alleen leidt tot een lagere kans op vroegtijdig overlijden, maar ook tot een lager risico op hart- en vaatziekten en kanker. Het fitheidniveau van fietsende werknemers komt overeen met het fitheidniveau van vijf jaar jongere collega's, en voor regelmatige fietsers ligt dit zelfs op tien jaar jonger. Regelmatig fietsen verhoogt de fitheid met 13%.

Opdracht voor discussietafel

We willen stimuleren dat forensen op de fiets naar hun werk gaan. Het is echter de vraag wat we daarvoor moeten doen. Om hier achter te komen willen we jullie vragen na te denken over de volgende vragen:

- Op welke subdoelgroep willen jullie je richten? Gebruik bijvoorbeeld een cases uit je eigen praktijk.
- Vul het gedragsmodel in: waarnemen, begrijpen, willen en kunnen. Waarop kunnen wij inspelen?
- Welke knelpunten ervaren forensen als zij met de fiets naar het werk willen komen en hoe kun je deze wegnemen?
- Welke positieve punten ervaren mensen bij het fietsen? Hoe kunnen wij deze benutten in ons beleid?
- Welke oplossingen willen jullie toepassen?
- Wie kan oplossingen bieden? Is dit de gemeente, de werkgever of mogelijk een derde partij?

